

Ase

Frederikskaj 4
2450 København SV

Tlf. 70 13 70 13
Fax 70 13 70 12

www.ase.dk

Den 30. september 2021

Folketingets Beskæftigelsesudvalg

Kære Beskæftigelsesudvalg

Ase fremsender hermed en række forslag til forbedring af dagpengesystemet i forbindelse med evaluering af dagpengereformen "Et nyt og tryggere dagpengesystem" jf. aftaleteksten om løbende at drøfte udmøntningen og vurdere konsekvenserne af aftalen samt de igangværende drøftelser og debat om dagpengesystemets indretning.

Ase har særligt fokus på den del af dagpengesystemet, som vedrører "Et nyt dagpengesystem for fremtidens arbejdsmarked", herunder især forhold i dagpengesystemet, der vedrører selvstændige erhvervsdrivende, og specifikt de områder, hvor selvstændige erhvervsdrivende stilles ringere end lønmodtagere.

Generelt har reformen øget digitaliseringen i dagpengesystemet, hvilket har været yderst positivt både for medlemmer og a-kasser. Adgangen og umiddelbar anvendelse af data fra indkomstregistre, CVR-data med mere har effektiviseret sagsbehandlingen i a-kasserne og gjort behandlingen af de lediges dagpengeansøgninger langt hurtigere. Nu mangler vi bare, at også beskæftigelsesindsatsen digitaliseres.

Samtidig har anvendelsen af mindre skøn i sagsbehandlingen kombineret med lempeligere dokumentationskrav haft den positive effekt, at antallet af klager over afgørelser vedrørende retten til dagpenge og efterløn er mindsket.

Men reformen har også vist sig på væsentlige områder at stille selvstændige dårligere i dagpengesystemet, ligesom der også er områder, hvor udmøntningen falder ud på en måde, der er stik imod hensigten med reformen.

Ase peger nedenfor på de nuværende udfordringer og giver samtidig bud på nogle tiltag, der vil rette op på problemerne:

Satsberegning

Beregningsreglerne blev i 2018 ændret, så satsberegningen kunne foretages på baggrund af både indtægt fra selvstændig virksomhed og lønmodtagerarbejde i de 12 bedste måneder i en periode på de sidste 24

måneder forud for ledigheden. Princippet var godt i forhold til de gamle regler, fordi al arbejdsindtægt fremover kunne indgå i satsberegningen. Der har dog vist sig nogle alvorlige svagheder ved de nye beregningsregler.

Lønmodtagere har en reel mulighed for at vælge mellem den bedste indtægt i fulde 24 måneder, fordi lønnen kan anvendes til beregning det samme øjeblik indkomsten er registreret i indkomstregistret. Det foregår i princippet uden forsinkelse og kan opgøres umiddelbart.

For selvstændige forholder det sig anderledes. Selvstændige kan nemlig kun fremvise en indtægt i en del af 24 måneders perioden, fordi den selvstændiges årsopgørelse for sidste indkomstår først er gyldig fra den 2. juli i det efterfølgende år ved personligt drevne virksomheder.

Derfor er realiteten for selvstændige, at de ofte kun har et enkelt indkomstår, der kan lægges til grund for satsberegning. Hvis indtægten her har været ringe – hvad den typisk er i det sidste år inden lukning af selvstændig virksomhed – får medlemmet dermed beregnet en lavere sats end hvis man havde kunnet lægge indtægt til grund fra en 24 måneders periode som gældende for lønmodtagere.

I dag gælder, at ovennævnte beregningsperiode på de 12 bedste måneder indenfor de sidste 24 måneder anvendes, hvis indkomstkravet opfyldes indenfor de seneste 3 år (trin 1).

Hvis ikke indkomstkravet opfyldes indenfor de sidste 3 år, kan indkomstkravet i stedet opfyldes indenfor de sidste 5 indkomstår, men kun med indkomst fra selvstændig virksomhed (trin 2). Og opfyldes indkomstkravet på trin 2, skifter satsberegningen princip, således at satsen nu udregnes på baggrund af virksomhedens overskud i de 2 bedste indkomstår indenfor de sidste 5 år.

Reformenes nye beregningsregler har ført til, at langt de fleste selvstændige kan opfylde det relativt lempelige indkomstkrav på 243.996 kr. (2021) indenfor 3 år, og kun ganske få er nødsaget til at anvende til trin 2.

Det betyder, at langt de fleste selvstændige derfor får en dagpengesats udregnet på baggrund af de sidste 24 måneders indtægt, hvilket er en stor forringelse – jf. ovenstående udfordringer – i forhold til de gamle beregningsregler, der var gældende før reformen.

Kort sagt straffes selvstændige unødigt hårdt med en langt lavere dagpengesats efter beregningsreglerne i den nye reform, end hvad der var gældende tidligere.

Det var selvsagt ikke et mål med reformen, som netop skulle kunne omfavne de mange nye arbejdsformer – herunder selvstændige – og også sikre, at det var attraktivt for disse grupper at forsikre sin indkomst mod ledighed i arbejdsløshedsforsikringssystemet.

Ase foreslår følgende løsning:

Ase foreslår, at der altid bør være valgfrihed mellem satsberegning på trin 1 eller trin 2. På denne måde kan den selvstændige vælge mellem at anvende de sidste 24 måneder, hvor der også kan indgå lønmodtagerarbejde, eller de to bedste indkomstår indenfor de sidste 5 år, hvor der kun kan anvendes indkomst fra selvstændig virksomhed.

Ase foreslår endvidere, at beregningsperioden på trin 1 udvides fra 24 måneder til 36 måneder, så beregningsperioden svarer til perioden, hvor indkomstkravet skal opfyldes. Dette er allerede indført som en COVID-særregel for de selvstændige, der har haft over/underskud i 2020.

Satsberegning ved genindplacering

Reformen gjorde det relativt nemt at genoptjene retten til dagpenge, fordi alle arbejdsindkomster kunne medtages til opgørelsen over en 3-årig periode. Men satsberegningsreglerne har betydet, at genoptjeningen af dagpengeretten har resulteret i en dårligere dagpengesats for mange medlemmer.

Stik imod hensigten med dagpengereformen – at det altid skulle betale sig at tage småjobs undervejs – straffer satsberegningsreglerne de ledige, når de skal genindplaceres efter netop at have taget småjobs undervejs.

Adskillige ledige har følt sig snydt og bagefter fortrudt, at de tog småjobs undervejs, for herefter at kunne konstatere, at det økonomisk var en rigtig dårlig idé, idet deres genindplacerede dagpengesats blev lavere ved at tage småjobs, end hvis de havde fortsat i fuld ledighed.

Denne satsberegningsregel er undergravende for reformens formål, nemlig at flere ledige skulle arbejde også i begrænset eller supplerende omfang.

Den konkrete årsag er, at beregningsperioden på de 12 bedste måneder af de seneste 24 måneder kommer til at ramme dem, der har taget småjobs, og som har optjent en ny dagpengeret over flere år.

For selvstændige gælder altid, at uanset, hvornår virksomheden ophører, vil virksomhedsoverskud fra arbejde, udført før indplaceringen, indgå til genindplacering på et senere tidspunkt.

Årsagen er, at indkomsten fra virksomheden først senere kan dokumenteres, når årsopgørelsen er gyldig. Ophører en virksomhed for eksempel 1. januar 2021, vil overskuddet fra 2020 først være gyldig og anvendelig til en ny dagpengeret den 2. juli 2021.

Dette kan afstedkomme nogle ejendommelige situationer, hvor medlemmer får en helt ny dagpengeret med lavere sats uden overhovedet at have haft arbejde det halve år, der er gået siden sidste indplacering.

Ase foreslår følgende løsning:

De nye regler for beregning af genindplaceret dagpengesats undergraver motivationen for at tage tilgængelige småjobs undervejs.

Ase foreslår derfor, at ledige valgfrit kan beholde sin gamle dagpengesats, hvis den nye sats i forbindelse med genoptjeningen af dagpengeretten er lavere end den gamle.

På denne måde straffes ledige ikke ved at tage arbejde. Samtidig kommer man de mærkelige situationer med selvstændige til livs, hvor dannelsen af en årsopgørelse har negativ konsekvens for dagpengesatsen.

Optagelse i a-kasse for selvstændige erhvervsdrivende

En lønmodtager, der optages i en a-kasse, kan som udgangspunkt blive dagpengeberettiget efter et års medlemskab, såfremt indkomstkravet opfyldes i medlemsperioden.

En selvstændig erhvervsdrivende kan derimod tidligst opfylde indkomstkravet i en medlemsperiode, når der foreligger gyldige årsopgørelser for arbejdet i medlemsperioden. Da en årsopgørelse tidligst er gyldig 2. juli (enkeltmandsvirksomhed) kan en selvstændig erhvervsdrivende reelt ikke blive dagpengeberettiget efter et års medlemskab og stilles derfor ringere end lønmodtageren i selvsamme arbejdsledsløshedsforsikringsystem.

Forskelsbehandlingen mellem en lønmodtager og en selvstændig bliver særlig grell, hvis eksempelvis en selvstændig erhvervsdrivende melder sig ind i en a-kasse 1. februar, for så vil der gå hele 2 år og 5 måneder, før medlemmet tidligst kan dokumentere 12 måneders indkomst i en medlemsperiode og blive dagpengeberettiget.

Selvstændige erhvervsdrivende er med disse regler klart ringere stillet end lønmodtagere, fordi de skal betale kontingent i meget længere tid, før de er dagpengeberettigede. 1-årsreglen er under alle omstændigheder illusorisk for denne gruppe.

Ase mener, at der i det mindste bør være lige regler for alle, således at der ikke kræves længere medlemskab for nogle fremfor andre for at blive dagpengeberettiget.

Ase foreslår følgende løsning:

Medlemmer af a-kasser, der driver personligt ejet virksomhed, kan i stedet for at anvende en årsopgørelse, fremvise en forskudsregistrering som dokumentation for indkomsten i virksomheden. Denne model er kendt i forvejen og eksempelvis anvendt ved modregning af selvstændig virksomhed på Tidlig Pension.

Medlemmer af a-kasser, der driver virksomhed i selskabsform, aflønner sig selv med A-indkomst. Med de gældende regler er lønnen fra et indkomstår dog først gyldig den 2. maj, når årsopgørelsen er gyldig det følgende år.

Ase foreslår, at hvis lønnen i indkomstregistret var umiddelbart gældende på lige fod med almindelige lønmodtagere, der ikke har afgørende indflydelse i selskabet, kan selvstændige, der driver virksomhed i selskabsform, få dagpengeret på samme vilkår som lønmodtagere efter indmeldelse.

Omfattende brug af dagpengesystemet

Reglerne om omfattende brug af dagpengesystemet blev indført i forbindelse med dagpengereformen i 2017 for delvist at finansiere nogle af de tiltag, der medførte ekstra udgifter.

Reglerne betyder, at medlemmer, der har fået udbetalt dagpenge i 4 år indenfor 8 år, skal have skåret en måned af deres dagpengeret. Reglerne blev sammenfattet på en måde, så selve opgørelsen af udbetalingen i de sidste 8 år, blev unødvendigt kompliceret.

Desuden blev det vedtaget, at den måned, medlemmerne skulle miste, var den sidste måned i dagpengeretten.

Det betyder, at mange af de medlemmer, der har fået afgørelse om afkorting på en måned, aldrig har mærket afkortningen, da de er gået i varigt lønarbejde inden dagpengeretten udløb.

Ase har truffet afgørelse om afkorting overfor 227 medlemmer i perioden 1. juli 2017 til og med 30. juni 2021 – altså på 4 år. Det seneste år har der ikke været så mange afgørelser som normalt, da udbetalte dagpenge i suspensionsperioderne ikke tæller med til opgørelsen af 4 års udbetalte dagpenge.

Af de 227 medlemmer er der en stor del, der aldrig har mærket afkortningen, da de ikke har opbrugt deres dagpengeret. Det vil sige, at der ikke har været en reel besparelse i de sager.

Ase har i forbindelse med overflytning aldrig modtaget et medlem fra en anden a-kasse med en afkortet dagpengeret som følge af langvarigt forbrug.

Ase foreslår følgende løsning:

Ase foreslår, at reglerne om omfattende brug af dagpengesystemet bliver afskaffet, da intet tyder på, at de har den effekt, der var intentionen med reglerne.

Vedligeholdelse og rettelse af den automatiske opgørelse af 4 års udbetalte dagpenge koster a-kasserne mange ressourcer, og de står slet ikke i forhold til udbyttet.

Tekniske belægninger

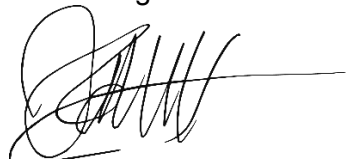
I forbindelse med beskæftigelsesministerens præsentation af udspillet "Danmark kan mere 1", noterede vi, at der er blevet regnet på, hvad det koster at ændre reglerne om tekniske belægninger i dagpengesystemet.

Ase har længe gjort opmærksom på problemerne med teknisk belægning, og vi er helt enige i, at disse regler skal ændres. Med reglerne om midlertidig arbejdsfordeling blev der rettet op på reglerne om tekniske belægninger – men kun for de medlemmer, der var på midlertidig arbejdsfordeling.

Ase foreslår derfor, at disse regler bliver udbredt til at omfatte alle ydelsesmodtagere.

Ase håber, at de ovenstående forslag kan indarbejdes i ny lovgivning jf. den forestående evaluering af dagpengereformen.

Med venlig hilsen

Adm. direktør, Karsten Mølgaard Jensen